

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 802/2014-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. novembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť M. K., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Brázdilom, Advokátska kancelária, Trhová 1, Zvolen, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 Tpo 28/2014 z 24. júna 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júla 2014 prostredníctvom poštovej prepravy doručená sťažnosť M. K., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tpo 28/2014 z 24. júna 2014 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva:

„Uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu v Banskej Bystrici č.k. 0Tp/540/2013 zo dňa 6.12.2013 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. 5Tpo53/2013 zo dňa 17.12.2013 som bol ako obvinený vzatý do väzby z dôvodov podľa ust.. § 71 ods. 1 písm. b), c) Tr. por. Väzba mi začala plynúť dňom 3.12.2013 a odvtedy nepretržite stále trvá...“

Naposledy rozhodol Okresný súd Banská Bystrica uznesením č. 0Tp 540/2013 zo dňa 13.6.2014 tak, že ma prepustil z väzby. Svoje rozhodnutie aj skutkovo správne zdôvodnil. Prokurátor krajskej prokuratúry podal voči nemu sťažnosť, následne rozhodoval odvolací Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením č. 5Tpo/28/2014 zo dňa 24.6.2014 tak, že napadnuté uznesenie zrušil v celom rozsahu a mne a spoluobvinenému S. R. predĺžil väzbu do 3.12.2014. V mojom prípade má ísť o väzbu podľa písm. c) preventívnu.

Namietané porušenie ústavného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy SR: Obmedzenie osobnej slobody formou väzby je najväznejším zásahom do ľudských práv dotknutej osoby, preto by rozhodovanie o vzatí do väzby, ako aj jej predĺžení malo byť podriadené prísnyim pravidlám procesnosti, zákonnosti a obmedzovať len v miere nevyhnutnej na dosiahnutie účelu trestného stíhania. Už v ust. § 1 Trestného poriadku je zakotvená nutnosť dodržiavať základné práva a slobody osôb, taktiež v ust. § 2 ods.2 Tr. por. určuje mieru zásahov do základných práv a slobôd len nevyhnutne. A po ďalšie, účelom trestného stíhania by nemalo byť za každých okolností potrestanie obvineného, ale primárne zistenie skutkového stavu veci a posúdenie dôkazov nielen v neprospech obvineného, ale aj dôkazov v jeho prospech. Uznesenie Kraj. súdu v B. Bystrici č.5Tpo/28/2014 z 24.6.2014 o predĺžení mojej väzby o ďalších 6 mesiacov nespĺňa náležitosti riadneho a zákonného rozhodnutia nielen z pohľadu jeho obsahu, právnych a skutkových dôvodov (materiálne podmienky väzby), ale aj procesu, ktorý mu predchádzal (formálne podmienky väzby) a tým je v nesúlade s čl.17 ods.5 Ústavy SR. Uvediem aj

niektoré súvisiace okolnosti, pretože súhrnne vytvárajú zjavný dojem účelovosti až nátlaku zo strany orgánov činných v trestnom konaní voči mne.

V prvom rade vytykáam Uzneseniu Kraj. súdu v B. Bystrici č.5Tpo/28/2014 z 24.6.2014 o predĺžení mojej väzby nepreskúmateľnosť a nedostatok dôvodov. Zdôrazňujem, že rozhodnutie odvolacieho súdu o predĺžení väzby zrušilo prvostupňové rozhodnutie, ktoré mi naopak väzbu nepredĺžilo, aj preto malo rozhodnutie odvolacieho súdu byť patrične presvedčivé a odôvodnené. Bolo už mnohokrát zo strany ESLP aj nášho Ústavného súdu judikované, že právo na primerané zdôvodnenie právnych a skutkových záverov súdu patrí k základom práva každého na spravodlivý proces. Osobitne by táto náležitosť mala byť splnená u rozhodnutí súdu o väzbe a jej predĺžení počas trestného stíhania.

Súd absolútne neuviedol, z akých konkrétnych už vykonaných dôkazov má vyplývať dôvodné, až kvalifikované podozrenie, že som sa dopustil predmetného konania, čo je predpokladom predĺženia väzby podľa ust. § 76 ods.2 Tr. por. Spomenul len všeobecne, že tieto sú dané, pričom z obsahu rozhodnutia žiadne nevyplývajú. Nie je tu naplnený základný predpoklad pre rozhodnutie o predĺžení väzby - existencia odôvodneného podozrenia zo spáchania trestného činu. Pritom jednoznačné konštatovanie súdu o ich existencii nie je podporené reálnym skutkovým stavom. Z doposiaľ zadováženej podstatnej časti dôkazov v prípravnom konaní totiž nebolo jednoznačne preukázané, že sa stali jednotlivé čiastkové útoky, ktoré sa mi v uznesení o vznesení obvinenia kladú za vinu a ktoré by teda odôvodňovali akékoľvek sa dopustenie protiprávneho konania z mojej strany alebo akúkoľvek moju účasť na ňom a na druhej strane ani skutkové dôvody preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. poriadku. Vo veci bola už pred vydaním dotknutého uznesenia odvolacieho súdu vypočutá prevažná časť svedkov, ktorí mali potvrdiť alebo vyvrátiť skutočnosti, ktoré sú predmetom obvinenia, teda či zdaniteľné plnenia - údajne fingované, skutočne prebehli alebo nie. Žiadny z doposiaľ vypočutých svedkov tieto skutočnosti v zmysle obvinenia nepotvrdil.“

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. 5Tpo/28/2014 zo dňa 24.6.2014 bolo porušené právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods.3 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd SR zrušuje Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. 5Tpo/28/2014 zo dňa 24.6.2014.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie v sume 3.000 €, ktoré je povinný mu vyplatiť Krajský súd v Banskej Bystrici v lehote 1 mesiac od právoplatnosti rozhodnutia.

Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 340,90 € na účet jeho právneho zástupcu, advokáta JUDr. Jozefa Brázdila, Trhová 1, 960 01 Zvolen č. ú..., do 1 mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd

skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaný rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/08, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má

právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenia sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

V rámci svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd opakovane uvádza, že v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré garantujú základné právo na osobnú slobodu, je obsiahnuté aj právo obvineného iniciovať konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil jeho prepustenie, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom ustanovených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označených ustanovení ústavy pritom zodpovedá právam vyplývajúcim z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05).

Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na kvalitu preskúmania. Rovnako to platí aj v prípade osobitného typu väzobného konania, predmetom ktorého je preskúmanie žiadosti obvineného o prepustenie na slobodu.

Z obsahu sťažnosti, ako aj navrhovaného petitu vyplýva, že sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru označeným uznesením krajského súdu. Sťažovateľ uviedol: „*V prvom rade vytýkam Uzneseniu Kraj. súdu v B. Bystrici č. 5Tpo/28/2014 z 24.6.2014 o predĺžení mojej väzby nepreskúmateľnosť a nedostatok dôvodov...*“ a „*že rozhodnutie odvolacieho súdu o predĺžení väzby zrušilo prvostupňové rozhodnutie, ktoré mi naopak väzbu nepredĺžilo, aj preto malo rozhodnutie odvolacieho súdu byť patrične presvedčivé a odôvodnené*“.

V relevantnej časti uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 28/2014 z 24. júna 2014 sa uvádza:

„Naposledy krajský súd rozhodoval v súvislosti s väzbou oboch obvinených uznesením z 26.05.2014, sp. zn. 5 Tpo 21/2014, kedy zamietol sťažnosti oboch obvinených proti uzneseniu okresného súdu, ktorým zamietol podľa § 79 ods. 3 Tr. por. ich žiadosti o prepustenie z väzby a neprijal písomný sľub obvineného M. K. a nenahradil jeho väzbu dohľadom probačného úradníka.

Obaja obvinení sa mali dopustiť rozsiahlej daňovej trestnej činnosti plánovaným a organizovaným spôsobom v úmysle získať majetkový prospech. V súčasnom štádiu konania sa vykonávajú vyšetrovacie úkony priebežne a ďalšie úkony, ktoré je potrebné ešte vykonať, podrobne rozviedol prokurátor vo svojom písomnom návrhu z 30. mája 2014, ktorý si odvolací súd pre vecnú správnosť v celom rozsahu osvojil. Nakoniec aj samotný M. K. uviedol, že doposiaľ neboli vypočutí svedkovia, ktorých vypočutie navrhol. Pokiaľ majú obvinení pocit, že vo vyšetrovaní dochádza k prietahom, tak ide o ich subjektívny názor, ktorý je nedôvodný, pretože nemá oporu v doterajšom vyšetrovaní.

Keďže aj v súčasnom štádiu trestného konania naďalej trvajú dôvody väzby, pre ktoré bola obmedzená osobná sloboda oboch sťažovateľov a ich prípadným prepustením by dosiahnutie účelu trestného konania bolo podstatne sťažené, krajský súd potom sťažnosti krajského prokurátora sčasti vyhovel, pretože predĺženie lehoty trvania ich väzby do 03.12.2014 považoval za primerané a potrebné, vzhľadom na náročnosť veci a potrebu vykonania ďalších dôkazov. V tejto súvislosti poukazuje aj na odôvodnenie svojho rozhodnutia sp. zn. 5 Tpo 21/2014 z 26.05.2014.

Krajský súd ďalej zdôrazňuje, že to, či je dĺžka väzby primeraná, je potrebné posúdiť v každom prípade individuálne, s ohľadom na jeho špecifické okolnosti. Zistil, že naďalej pretrvávajúca väzba v danom prípade si vyžaduje dôležitý verejný záujem, ktorý aj napriek prezumpcie neviny prevažuje nad princípom rešpektovania osobnej slobody. Potreba zadováženia dôkazov uvedených v návrhu prokurátora na predĺženie väzby predstavuje relevantný a dostatočný dôvod na držanie obvinených vo väzbe počas obdobia nevyhnutného na objektívne ukončenie vyšetrovania a na podanie obžaloby. Krajský súd už vo svojom rozhodnutí sp. zn. 5 Tpo 21/2014 konštatoval, že v posudzovanom prípade vyšetrovateľ priebežne a plánovane vykonáva výsluchy svedkov, ale aj celý rad procesných postupov, od ktorých je závislé vykonanie ďalších nadväzujúcich procesných úkonov a dôkazov, a to logicky, po vyhodnotení doteraz zadovážených dôkazov. Odvolací súd nezistil prietahy subjektívneho charakteru.

Za daného stavu okresný súd pochybil, keď nevyhovel návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby u oboch obvinených, keď navyše sa v ňom uvedenými dôvodmi vôbec nezaoberal.

Preto krajský súd po zrušení napadnutého uznesenia rozhodol vo veci sám tak, že väzbu obom obvineným predĺžil o päť mesiacov, t.j. do 03.12.2014, ktorá doba je podľa názoru odvolacieho súdu primeraná obtiažnosti veci, charakteru a rozsahu dôkazov, ktoré sa majú vykonať a ostatných procesných úkonov. Takto predĺžená väzba je aj v súlade s ustanovením § 76 ods. 6 Tr. por. keď ani plynutím času nedošlo k žiadnej zmene v dôvodoch, pre ktoré bola obmedzená osobná sloboda obvineného S. R. podľa § 71 ods. 1 písm. b), c) Tr. por. a obvineného M. K. podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por.“

Ústavný súd na tomto mieste uvádza, že v zásade nezasahuje do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Výnimkou sú prípady, keď rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu dochádza k porušeniu základných práv a slobôd garantovaných ústavou, resp. práv a slobôd zaručených dohovorom ako kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Právo na osobnú slobodu garantované tak ústavou, ako aj dohovorom zaujíma v hierarchii základných práv a slobôd (ľudských práv a základných slobôd) popredné miesto. Pod osobnou slobodou sa rozumie voľný, ničím neobmedzený pohyb človeka, ktorý sa môže podľa vlastného rozhodnutia zdržiavať na určitom mieste alebo slobodne z tohto miesta odísť (III. ÚS 204/02).

Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07, IV. ÚS 478/2013).

Z odôvodnenia väzobného rozhodnutia krajského súdu nemožno vyvodit', že by sa nevysporiadal s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne. Podľa názoru ústavného súdu je toto odôvodnenie ústavnoprávne akceptovateľné, pretože právne závery krajského súdu vyvedené pri aplikácii relevantnej právnej úpravy korešpondujú so skutkovými zisteniami a tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle, ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností relevantných na rozhodovanie o väzobnej otázke.

Ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu nevybočilo z medzí stanovených označeným článkom ústavy a uznesením krajského súdu nedošlo k porušeniu práv sťažovateľa označených v jeho sťažnosti. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažnosť bolo potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej obsiahnutými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2014